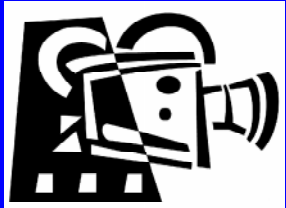

TELEOBIECTIV

TELEOBIECTIV

Dacă se întâmplă cumva ca Tv.R.2 să reprogreameze filmul „Rude de sânge“, nu-l pierdeți: merită să fie văzut. Deși titlul sună oarecum neliniștitor, rubedeniile se presupune a trezi sentimente afectuoase, dar - cine nu o știe? - provoacă adesea și reacții alergice. Iar sângele, fie el pur, amestecat ori „impur“, a dus la tragedii antice și la crimele globalizate ale rasismului. Dar o fi oare adevărat că sângele apă nu se face?

Asta urmează să aflați în filmul regizorului american Paul Seed, căruia nu-i lipsesc nici unul dintre ingredientele unei bune rețete: un „story“ original și bine articulat, o picătură de duioșie, un praf de sare umoristică și un bob de piper erotic, dar mai ales probleme esențiale, ca lupta pentru salvarea unei vieți ori cea împotriva xenofobiei.

Plus calitate actorească de mână întâi: filmul a primit Premiul BAFTA pentru cea mai bună interpretare feminină - acordat Juliei Walters.

Povestea. Un tânăr și arătos medic psihiatru din New York (interpretat de actorul Paul Reiser), specialist de mare succes în bransă, în conturi bancare și la clientela feminină - începe să aștească în timp ce-și ascultă pacientele. Cheflui? Blazat? Șarlatan? Situația pare comică, adevărul e tragic: picoteala e un simptom al leucemiei. Fără un transplant de măduvă, sfârșitul e grabnic. Cel mai sigur e cel făcut de la rudele de sânge. Dar de unde? Doctorul Lipman află abia acum, la 39 de ani, că e fiul adoptat, din primele sale zile de viață, de o bogată familie de evrei americani de la o tânără catolică din Anglia, care „greșise“. Devenise evreu „en titre“, cu circumcizie și *Bar Mițva* de rigoare. Și cu educația aferentă. Mama lui adoptivă (interpretată de cunoscuta actriță Olympia Dukakis) n-are nimic, în distincția și snobismul ei, din clocotul unei „idișe

Rude de sânge

mame“ („I am a cold fish“ - „Sunt un pește rece“, recunoaște ea), dar își adoră fiul. În schimb, acest produs inițial pur englezesc are chipul cu trăsături semitice dintre cele mai caracteristice, moliciuni în accent și pasiune pentru carte; doar ochii albaștri sunt atipici. Pornește în marea aventură: își caută în Liverpool mama naturală, burocrăția îi încurcă pașii (ca și la noi) și îi slăbește forțele. În cele din urmă, o găsește: într-o periferie sordidă (ca și pe la noi), într-o locuință extrem de modestă (ca și multe ale noastre). Mama (actrița Julia Walters - premiată cu BAFTA) e încă tânără, oxigenată, rotofele și de o cumsecădenie vizibilă - chiar dacă ușor patinată de vulgaritate. Văduvă: ce să-i faci, bărbaiții se grăbesc mai la toate. Când află că elegantul domn american care îi calcă pragul e pruncul abandonat de ea la tinerețe, o podidește întâi plânsul, apoi rușinea și simțământul de culpabilitate și în cele din urmă fericirea, sărbătorită cu cârnăciori cumpărați la tarabă și câte o bere. De fapt, aflăm și noi și doctorul Lipman - mai are doi feciori din căsnicia ei legală: doi muncitori zdraveni, unul mare, gras, bun și molău, pe care îl terorizează, ba îl și pocnește, nevasta. Celălalt e un bețivan leneș și escroc, care și-a lăsat fosta nevastă și copiii în casa și în seama mamei. Doi frați? Ce fericire! Măduva și sângele lor îi pot salva viața. Numai dacă sunt compatibili. Dar o fi oare? Cum să nu-i sperie cerându-le investigațiile medicale necesare? Mama e singura care află adevărul vizitei și devine aliata lui discretă, diplomatică și eficientă. Acum începe adevărata aventură și testul cel mai important: cel psihologic. Îi vor da „substanța vitală“ și salvatoare acestui „frățior“ străin, acestui domn evreu plin de bani și reușite? Celui molău îi e frică de nevastă, escrocului - de punctia sternală dureroasă, dar îi lucesc ochii la gândul banilor. Singurul lucru care nu se pune nici o clipă în discuție e faptul că nou descoperitul frate nu e botezat creștinește. Ideea că are un fiu devenit evreu nu o supără pe catolica mamă naturală. Nici măcar pe frații lui bolovănoși. Iar fosta (și pasionala soție) a bețivanului chiar se îndrăgostește sincer, dezinteresat și pasional, de tânărul doctor bolnav de cancer. Frumos, chiar dacă pare idilic: faptul că aripa neagră a prejudecăților xenofobe și a antisemitismului nu pălpăie nici o clipă deasupra acestor povești și ideea că oamenii pot fi frați - de sânge ori nu - indiferent de credința religioasă, e un simptom al sănătății minților omenesci. Merită să vedeți singuri cum se sfârșește filmul - chiar dacă scenariștii a imaginat un final deschis, pe care îl puteți cârmi cum doriți. Dar fiți liniștiți: ce film american rezistă fără a avea - sau măcar a sugera - un *happy-end*? Așa că-l puteți urmări și spre miezul nopții (cum a fost programat și prima dată) fără frica de a vă provoca vreo insomnie...

SANDA FAUR

N. KIRCULESCU - un compozitor boier..

N. Kirculescu (n. 28 decembrie 1903, la București) a fost unul dintre cei mai de seamă creatori de muzică românească. L-am cunoscut în urmă cu câteva decenii și am trăit clipe de emoție și desfătare, în preajma lui. Era un boier, nu numai prin descendență, ci și prin comportament. Îmi răsună și astăzi în urechi foșnetul halatelor sale de mătase și ai eșarfelor pe care le purta dezinvolt. Nu l-am auzit niciodată vorbind urât despre cineva. Când se așeza la pian, parcă îngeunuchia în fața unui altar. Trăia muzica de parcă ar fi respirat-o, ca pe aer. Îi plăceau tinerii și se înconjura cu tinerețea lor. Îl vizitam adesea și fiecare vizită în apartamentul de pe Batiștei era pentru mine o sărbătoare. Într-o vreme când țigările *Snagov* dețineau supremația în

gusturile și posibilitățile fumătorilor, Maestrul fuma numai *Chesterfield*. Cine știe cum și le procura, dar unii dintre colegii mai tineri, observându-i slăbiciunea, ajunseseră să-l cam „tapeze“ nemăsurat. Și pentru că nu-i putea refuza niciodată și pentru că rezerva sa de *Chesterfield* se subția simțitor, Kirculescu umbla întotdeauna la el cu două pachete, ținute în buzunare diferite și, la orice solicitare de „o țigară“, scotea *Snagovul* cu dezinvoltură. Acest mic truc îi salva și țigările și onoarea.

Într-o perioadă când lucra pentru un teatru de revistă din provincie, pleca la Deva ca la Paris. Cufere și geamantane uriașe îi asigurau

Inventatorii

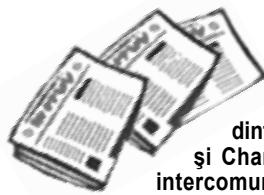
de cântec

confortul de două-trei săptămâni, într-un hotel mizerabil, în care apa caldă era o raritate. Dar pe stradă, la repetiții, la premiere, când apărea Kirculescu, se simțea un parfum de boierie. Era înalt și drept și avea un glas puternic și răspicat. Mereu în căutare de idei, știa să provoace discuții în care obișnuia să-i asculte și pe ceilalți. A colaborat mult cu Puiu Maximilian, dar și cu Eugen Mirea, Aurel Felea, Harry Negrin, Jack Fulga...

Mă întreb, câți își mai amintesc oare de cântecele sale celebre: *La căsuța cu zorele*; *Inimă, de ce nu vrei să-mbătrânești?*; *Coșarul*; *Ploua în seara-aceea, doamnă*; *Să nu-ți spui dorul nimănui*; *Așa începe dragostea*; *Eu pentru voi ridic paharul*; *Pleacă-n zori un tren* și multe, multe altele, mari șlagăre care circulau fără odihnă...

Și mă mai întreb, oare câți boieri mai există astăzi în cântecul românesc?

AUREL STORIN

• „**IDEI ÎN DIALOG**“ (septembrie 2007) - un număr interesant, în care Sergiu Rednic semnează: „Exclusivitate etnică și multiculturalism“, comentând dialogul dintre doi politologi canadieni - Richard Rorty și Charles Taylor. Este vorba de relații intra și intercomunitare, problemă mereu actuală și acută.

Bogdan Cristian Iacob susține Raportul Comisiei Tismăneanu în fața unor critici precum C. Șiulea, Florin Abraham, dar îl critică la rândul său pe Michael Shafir („O clarificare necesară“). Raportul este doar un start pentru dezbateri. Corect! H.R. Patapievic condamnă tendințele anticreștine din societatea modernă, libertinajul dus până la obscenitate al mișcărilor pro-gay. Se așteaptă reacții.

• „**FLACĂRA**“ - august-septembrie 2007 (director Mihai Gălățanu) - într-o excelentă prezentare grafică, subiecte diverse atractive. Articolul „Infernul propagandei“, semnat de Călin Hentea, este demn de atenție, se menționează numele lui Gustave Le Bon, apoi propaganda nazistă, se ajunge la ceașism ș.a.m.d. Nedumerește prima ilustrație din text, înfățișând un bătrân vrăjitor ce poartă o tichie și are o fizionomie orientală, ținând în mână o lingură de lemn pe care e fixată „Steaua lui David“, cu care amestecă o fierură, cazanul fiind globul pământesc. Este o eroare, credem pentru că ilustrația nu este explicitată, autorul contribuind la ... „infernul propagandei“ (fără voie?). Semnalăm și interviul despre rasism cu jurnalistul Hannes Stein, autor al unei noi cărți „Cum m-am lăsat de gândit“ (Ed. Nemira, 2007).

• „**OBSEVATOR CULTURAL**“, din 30 august 2007, propune: Nichita Danilov - „O zi din viața lui Vladimir Ilici“ (despreuciderea Romanovilor, în 1918). Florina Pîrjol semnalează suplimentul „Realității Evreiești“ dedicat „Centenarului Sebastian“, redactat de Geo Șerban. În numărul din 16 septembrie a.c., Radu F. Alexandru răspunde unor acuzații aduse de Bujor Nedelcovici, trăitor în Franța, negând orice colaborare cu Securitatea, care l-a anchetat pentru amenințări la adresa lui Ceaușescu. Autorul scrisorii anunță intenția de a-l aduce pe Bujor Nedelcovici în fața Justiției.

• „**CULTURA**“, din 30 august 2007. Editorialul semnat de Augustin Buzura și intitulat „Dictatura nulității“, se referă la PNG și președintele său, George Becali.

Florin Iliș semnează „Românii vs. ceilalți“. Bine scris, la obiect, articolul definește xenofobia ca formă de imaturitate a unei societăți, a unor oameni. Alex Cistelean îl critică vehement pe Vladimir Tismăneanu, amintind de unele articole scrise de el în 1980-1981, în țară. Vehemența nu este semn de obiectivitate, dar... *scripta manent*. În același număr, ne este semnalată cartea lui Andrei Codrescu „Instrumentul negru“ (Ed. Scrisul Românesc, 2005). Cătălin Sturza revine la Becali, ironizând maniera de exprimare a acestuia. Al. Bogdan Duca semnează „Eterna țiganiadă?“. Cu totul absurd, autorul propune nici mai mult, nici mai puțin, crearea „unui stat al țiganilor, după modelul statelor africane“. Gândirea dlui A.B. Duca ne amintește de cineva cu nume mai cunoscut în istorie. În plus, același autor face evaluări generalizatoare, contrare conceptului de intereticitate. Regretabil. Despre Mihail Sebastian scrie Eugen Simion, încercând să facă prezumții în cazul că „Sebastian ar fi trăit după 1945“. Interesant. Sebastian, la 38 de ani, ajunseseră la o reală maturitate artistică. Moartea l-a oprit pe un drum ascendent. În nr. din 13 septembrie 2007, citim despre revista „Mișcarea“ de la Bistrița, care, din fericire, nu este defuncta revistă a lui M. Munteanu. Este o revistă literară. Dan Ungureanu îl „combate“ pe Mircea Mihaies, se referă și la C.V. Tudor, cum se cuvine „tribunului“. Ne disociem de ideea că rușii (generalizant!) au preluat „cruzimea mongolilor“. Este o idee veche și neconfirmată, fiind și etnicistă. Al. B. Duca își continuă filipica anti-Tismăneanu, cu o perseverență demnă de alte cauze. Alex Goldiș recenzează cartea lui Boris Groys, „Stalin - opera de artă totală“ (Ed. Ideea Design, Cluj, 2007). Este vorba de realismul socialist. Despre Expoziția „Rodica Maniu“ (soția lui Samuel Mütznier) scrie sora lui Adrian Maniu, Victoria Anghelescu, cu admirație și competență. Expoziția, puțin mediatizată, a fost deschisă la M.N.A.R.

• „**ROMÂNIA LITERARĂ**“, din 24 august 2007, dedică o pagină scriitoarei Gabriela Melinescu, la împlinirea a 65 de ani de viață. Născută în București, poeta a cunoscut mediul evreiesc prin intermediul unor prieteni din copilărie. În 1971, s-a stabilit în Suedia, unde și-a reconfirmat talentul de poet, prozator, traducător, publicist. În același număr, citim despre regretatul Șt. Augustin Doinaș, poetul „cu cel mai larg orizont cultural dintre poeții perioadei actuale“. Simona Grazia Dima semnalează volumul de versuri al poetei Ruth Fainlight, tradus din engleză „Autorul la rampă“ („Author! Author!“), apărut la Ed. Univers Enciclopedic, care amintește și de Holocaust. B. Marian scrie despre Isidore Ison, decedat recent la Paris. Ioana Părvulescu se referă la Kafka într-o expunere despre diverși prozatori, în care explică de ce

„nu este ușor a face proză“. Nora Iuga a obținut un prestigios premiu „Gundolf“, iar C. Abăluță o vede ca pe o posibilă premiată cu Nobel. A murit Al. Dan Condeescu, directorul Muzeului de Istorie a Literaturii Române, scriitor, editor, organizator al unor neuitate reuniuni cu scriitorii din România, Israel ș.a. Gh. Grigurcu scrie despre „Jurnalul“ lui Mihai Sebastian (Ed. Humanitas, 1994). Aflăm de la Liviu Dăncănu despre Tristan Tzara, ca inspirator pentru compozițiile unor muzicieni români și străini, un domeniu inedit pentru mulți cititori. D. Avakian scrie despre „Enescu și muzica lumii“ (în fotografie, Enescu și Menuhin, adolescent). Ion Simuț își exprimă rezervele asupra valorii întregii proze a lui Eugen Barbu, acuzat cândva de plagiat. Eugen Barbu a fost în ultimul timp oarecum „reabilitat“ de Paler și Eugen Negrici. Tudorel Urian ne recomandă cartea lui Ion Pop despre Ilarie Voronca (reeditare) la „Cartea Românească“, 2007. Dora Pavel îl interviuează pe Emil Brumaru, unul dintre poeții de seamă ai actualei literaturi, prieten cândva cu Lucian Raicu, Florin Muguș ș.a. În nr. 36/14 septembrie 2007, Grete Tartler prezintă cartea lui Max Scheler, „Omul sentimentului“ (Ed. Humanitas, 2007), care se referă la comunism, xenofobie, antisemitism ș.a. Ion Simuț comentează primul volum din „Jurnalul“ lui George Macovescu, fost ministru de Externe, președinte al Uniunii Scriitorilor. Este perioada jurnalelor. Când au fost scrise? Tudorel Urian recenzează „Opilul intelectualilor“ de Raymond Aron (Ed. Curtea Veche, în colecția „Constelații“ coordonată de V. Tismăneanu). Constantin Țoiu scrie despre suniți și šiiti, cu umorul privitorului din afară. Problema este mult mai gravă. La rubrica „Poezie“ publică Aura Christy, nume de prestigiu în literatura actuală.

• „**TIME-OUT**“, nr. 37/7 septembrie, revistă bimensuală, cu diverse informații culturale, dintre care reținem: o prezentare a celebrului coregraf Maurice Béjart. Günther Grass este comentat cu recenta sa autobiografie „Decojind ceapa“, care a produs valvă, scriitorul mărturisind că la vârsta de 17 ani s-a înrolat voluntar în trupele Waffen S.S (cartea a apărut la Ed. Polirom). La rubrica „Teatru“ sunt semnalate actorii Maia Morgenstern și Tudor Istodor în „Pescărușul“, de Cehov, în regia lui Andrei Șerban. Mai citim o critică nefavorabilă la romanul Monicăi Lovinescu „Cuvântul din cuvinte“ (Ed. Humanitas, 2007).

• „**CUVÂNTUL**“, nr. 9/2007 - o revistă în format nou, care apare la Chișinău și la București. Din paginile acesteia, bine alcătuite, reținem o recenzie semnată de Radu Aldulescu la romanul „Ravelstein“ al lui Saul Bellow, pe care recenzentul îl consideră nefinalizat. Mai citim despre un regizor de excepție, Tadeusz Kantor, care a lansat, în 1975, manifestul „Teatrul Morții“, după textele de Witkiewicz, Gombrowicz și Bruno Schulz. Știm prea puțin despre acest important regizor.

• În revista „22“, 11 septembrie 2007, Anca Hațiegan recenzează „Spectrele lui Marx“, de Jacques Derrida (Ed. Polirom, 1999), reluând anumite concepte critice. Norman Manea acordă un interviu lui Edward Kanterian (pentru un viitor volum „Curierul de Est“). Jana Thiele scrie despre „Literatura germană de la 1945 până azi“. Traian Ungureanu evocă ziua de 11 septembrie 2001 și urmările ei. El consideră că Al Quaida nu mai are rezerve umane ca în urmă cu șase ani.

• În revista „ARARAT“, nr. 15/2007, la pagina de cultură, Anna Melik Ter-Muradian recenzează cartea lui Serghei Dovlatov „Rezervația Pușkin“ (Ed. Humanitas, 2007) și prezintă biografia acestui scriitor important, care a trăit prea puțin față de gigantul său talent (la mai puțin de 60 de ani, a murit în 1990). Tatăl său a fost evreu, mama armeană, iar el s-a exilat în S.U.A., nereușind să publice nimic în fosta U.R.S.S. Alte romane, povestiri: „Vocea“, „Zona“, „S-au întâlnit, au vorbit“, „Discurs fără motiv“, cărți netraduse la noi.

• Din „**LUMEA**“, nr. 9/2007, aflăm că Norman Mailer îl susține pe Günther Grass în poziția acestuia, după ce a recunoscut că la vârsta de 17 ani s-a înrolat în trupele Waffen S.S. În continuare, în revistă se fac speculații pe seama Mossad-ului în legătură cu atacul terorist din 11 septembrie 2001, speculații sterile, cât timp nu se știe exact cine și cum a coordonat atentatele. De asemenea, este reprodusă o conferință a lui Elie Barnavi (fost ambasador al Israelului în Franța) ținută la Colegiul Noua Europă, despre integrism islamic și reacții întregiste în Israel. Aflăm din alte articole că familii bogate saudite i-au finanțat ani de zile pe islamisti din Kosovo, Bosnia, Cecenia, în ciuda interdicției solicitate de S.U.A. Un interviu cu Mircea Crișan, luat de Liviu Vălenaș, dovedește modul cum nu trebuie să procedeze un jurnalist obiectiv. Până când nu a reușit să-l facă pe marele comic să spună că „Antonescu era cumsecade“, dl Vălenaș nu s-a lăsat. Îl iertăm pe Mircea Crișan pentru erorile exprimate într-un limbaj, evident, simplist. Alt ziarist, Viorel Patrichi, regretă că S.U.A. livrează arme Israelului, Arabiei Saudite și Egiptului. Era mai bine, oare, să ajute Al Qaeda?

BORIS MARIAN

DIN PRESA CULTURALĂ

AUGUST-SEPTEMBRIE 2007